

Denetimin kalitesi şimdi ortaya çıkacak!

Bizim gibi gelişen ülkeler statüsündeki Arjantin ağır bir dolar krizi yaşıyor... Oyle böyle değil... Daha fazla yabancı sermaye çekmek için kollarını ardına kadar açtılar... Faizleri tam 15 puan birden artırdılar... Şu anda ülkede faizler yüzde 60'a geldi... Gelecek yabancı sermaye de büyük bir ihtimalle yine tahvil ve mevduat yoluyla faize geçecek.

Arjantin'in ana hedefi, açılan ikiz açıklarını finanse edebilmek, banka sermayelerini koruyabilmek ve yerli para peso-yu desteklemek...

Arjantin merkez bankası, aralık ayına kadar faiz artırmayacağını söylese de bu tür söylemler bir zaman sonra havada kalabiliyor... Birkaç ay sonra yoldaki testin patlak olup olmadığı ortaya çıkacak...

Sedat
Yılmaz

sedat.yilmaz@yeniakademi.com.tr

IMF yolundaki
Arjantin'de yerli para son 10 yılda yüzde 90 değer kaybetmiş... Ancak bu yılın ilk 8 ayındaki değer kaybı yüzde 40... Tabii Arjantin'de para piyasalarındaki olumsuzluklar, sektörlere de sıçramış... Kimse para kullanmıyor ve mal takasıyla işlem yapmaya çalışıyor... Demek ki bizim gibi buraya da son aylarda sıkı bir saldırı var!

Tabii parası yıllarından bu yana yüzde 40 devalüe olan sadece Arjantin değil. Arjantin pesosu değer kaybederken gelişen ülke para birimlerini de çukurun içine doğru çekiyor... Negatiflik diğer gelişen ülke paralarına yayılıyor. Bunların başında Hindistan Rupisi var... Rupee dolar karşısında bu yıl yüzde 71 oranında değer kaybetmiş... Güney Afrika Randı ve Macar Forint'i de söz konusu para birimleriyle aynı olumsuzlukları yaşıyor. TL de Arjantin para biriminin düşüşünden nasibini alıyor... Anlaşılın başta ABD bati sermayesi kudu gibi gelişen ülkelere saldırıyor.

Arjantin kadar olmasa da bizde de fırsatçılar ve spekülatörler çıkmadı değil... Ama ilk cevabı hükümetten aldılar... Dolardaki yükselişin spekülasyonla olduğu artık iyice keskinleşti. Fakat bir kere beklenen olmadı... Dönen tekeri durdurmak için yeni takozlara ihtiyaç var... Kurdaki yükselişin kısa vadede şakası da yok... Neticede piyasa ile savaşıyorsunuz!

Döviz fiyatları yükseldikçe, bazı uygulamalar zorunlu hale geliyor... İşle bazılar... "Haksız zam yapma, ticari reklam ve haksız ticari uygulamalar yönetmeliği kapsamına alındı..." "Stokçuluğa ani denetim geliyor..." "Elkin döviz piyasası için yeni adım..." "Swap piyasasına yeni düzenleme", "Mevduat hesaplarına vergi düzenlemesi tamam..."

Bahsi geçen başlıklar döviz kurunun yükselişini önleme konusunda atılmış son adımlar... Bu savaşta mutlak otorite kazanacak! Dövizle oynayanlar, fırsatçılar, ihtikârcılar, stokçular, vur-kaç taktiği ile milleti soyanlar, piyasaya mal vermeye erinenler, tabanı olmadığı halde ürün fiyatlarını katlayarak ensellerliklerinde büyük zararlarla karşılaşıyorlar...

Devlet bugünlerde gücüyle yirticiliğini daha fazla gösterecek. Devlet olabilmeyen zâten en önemli göstergesi "iyi ve adil denetim" değil mi? Denetimi kuvvetli olan her devlet, bu tür olumsuzlukların üstesinden gelmesini bilir... Devletine güvenen her vatandaşın kansası bu yönde! Ancak burada en büyük görev, devlet denetçilerine düşüyor tabii ki... Devletteki denetimin kalitesi de bu dönemde ortaya çıkacak!

İşte Ticaret Bakanlığı, girdi maliyeti ve döviz kuru artışı gibi fiyat değişimlerinden etkilenmesine rağmen tüketiciye sunulan mal veya hizmetin satış fiyatında artış yapanların aldatıcı ticari uygulamalar kapsamına alındığını duyuyor...

Diğer taraftan etkinliğini test edeceğimiz tedbirlerle para spekülâtorlerine de gözdağı veriliyor... Bundan böyle döviz piyasalarının etkin işleyişine katkı sağlamak amacıyla TL uzlaşmalı vadeli döviz satım işlemleri Vadeli İşlemler Opsiyon Piyasası'nda (VİOP) yapılacakları açıklanırken katılım dahil bankalardaki TL vadeli mevduatlar için vergi oranları düşürülüyor, döviz vadeli mevduatlarda artırılıyor. Yine Merkez Bankası bünyesinde TL swap piyasasının açılması kararlaştırıldı. İşlemler, Döviz ve Elektrik Piyasaları'nda işlem yapmaya yetkili bankalar tarafından limitleri dahilinde kotasyon yöntemiyle gerçekleştirilecek.

Bu duygusuz piyasalara karşı para ve maliye politikaları el ele verdi... Bakalım ne olacak?

Ancak iş yine halka düşecek zannederim... Yerli İşletmeler Derneği Başkanı Erdem Eriş'in dediği gibi, "Sıkıntılarımızı dolar yapıp, telefon kırarak değil, yerli üretimle aşarız"... Aşarız da, sürekli düşen yerli ve milli ürün endeksimizi de yükseltmemiz gerekiyor. İhtilâtin yükselişi, borçların artışı ve ödeme günlerinin sıkışması sebebiyle döviz kurundaki tırmanış bize özümüzde dönmemiz gerektiğini söylüyor...

İşte bizdeki kur kaynaklı fiyat artışları, 3 Eylül Pazartesi günü Ağustos enflasyonuyla arza endâm edecek... Tahminler enflasyonun üretici tarafında yüzde 18 ve 19'u, tüketici tarafında yüzde 27-28'leri işaret ettiği yönünde. 13 Eylül'de Merkez Bankası PPK toplantısı var... Tabii diğer taraftan da "Merkez"den faiz artırım beklentiler sırada...

Arjantin'in son durumunu da göz önüne alarak para ve maliye politikalarıyla aldığımız tedbirlerin uygulanmasında kaliteli bir denetim mekanizmasını görmek istediğimizin de altını çizmek isterim!